

هوناکا زانستی

م. ه. شیلان یونس محمد
زانکویا زاخو / فاکولتیا زانستین مروقاپایه‌تی / پشکا زمانی کوردی

ئەقروژیان بودهار و پیشکەفتنا
زانست و تەکنۆلۆژیائى ۋە
گریدايە و ئەو لهزاتىيىا رۆزانە د
قى بىاپى دا رويدەت بى گومان
كارتىكىرنا خوه لىسەر شىوازى
ژيان و هزر كرنا مروقان دكەت،
لەورا تىشەتكى ئاسايى يە ئەگەر
دەست بسەر ھونەرى دا بکېشىت. د جىهانا ھەقچەرخدا و ب تايىبەتى د بىاپى
ئەدەب و سينەما ل قى دويىاهىبىنى ژانرەكى نوى ئەوا ب ھوناکا زانستى دھىتە
ناشقىرن پەيدا بۇويە. ئەذانرە راگەھاندىن جىهان و ژيانەك جىاواز ژ ئەقروپىيە ،
ئەوا د ئايىندەكى نىزىك روی د دەت و پرى زانست و تەکنۆلۆژى يە و ئەقروپىزەكى
باش ژ فلم، زنجىرىن تلهفزيونى، رۆمان، نوقلىت، چىروك و كورتە چىروكىن ب
خوهقە دگرىت.

ھوناکا زانستى ئەواب ئىنگلizى دبىزنى (Science Fiction)، ب عەرەبى دبىزنى (القصة العلمية)، ب فارسى دبىزنى (داستان علمى) و د زمانى کوردی دا مل ب ملى (چىروكى زانستى) دھىتە بكار ئىننان. ئەذاراقە ژ دوو مۇرفىمەن سەربەخۇ واتا ھوناک (ھونىن - ۋەھاندىن) ئانکو سازكىرنا بويھرىن چىروكى و زانست و دوو پاشگىرىن (ا - ئى) پىك دھىت.

ژ ئاليي تىيگە و پىناسان قە، ھوناکا زانستى بىرىتى يە ژ:

- ئاشۇپەكى بى سنور، نقيىسىنەكى زانستى د چارچوقةكى ھونەرى دا.
- تىكىستەكى پەخسانى يە د ۋانرىن كورتە چىروك، نوقلىت و رۆمانى خوه ديار دكەت. دەست نىشانكىرنا جورىن وى كارەكى ئەستەممە.
- چىروك نقيىس پتىريي ئاشۇپىنى جىهانەكى د ئايىندەي دا درست دكەت كوبنەمايىن وى جىهانى لگور دەست كەفتىن زانستى ھاتىنە دانان.

روگەھ

وەزىزى، پۈتەي د دەنە ھەستەلەن و
ورىكىزىانىن مروقاپایەتس و زانستى

زىمارە 4 بىمارا 2012

چیروکه که تیدا نقیسه هر ب ره نگه کنی زینی و ئاشوپی پیش بینی یا دهستکه فتین زانستی د ئایندھی دا دکھت.
سال و خدانا رادی کارتیکرنا زانست و ته کنولوژیا یه لسەر شیوازی ژیانا مروققی.

هه رچه نده د ۋان پىناسان دا پتر جەختىي لسەر ژانرى رۆمان و چیروکى ھاتىيە كىن؛ لى د راستىدا وەك نەريتەكى، پترىا چیروکىن زانستى د گۇشارىن زانستى دا چاپ و بەلاق دىن و پتر د قالبى چیروکىن (مېنى مالىستى) ئانكى گەلەگ كورت دھىئەنە نقىسىن. لى ئەقەب وى رامانى نىنە كو ئەق ژانرە د چیروکىن درىش، نوقلىيەت و رۆمانى جەن خوه نىنە؟ بەرۇقاژى قىچەندى بناقۇ دەنگىزلىن

بەرھەمین قى ژانرى رۆمانىن چەند بەرگىنە وەكى بەرھەمین (سى كلارىك، ئاسيموف)

ئەق ژانرە دەرئەنجامى وەرارا زانست و ته کنولوژىيا يى سەر ھەلدىيە و زانست و ته کنولوژىيا ئىك ژ مەرج و بىنەمايى پەيدا بۇونا قى ژانرى يە؛ لى ئەقەب وى رامانى نىنە كو بويھەرین چیروکى پىددۇنى

يە پىيگىرىي ب تىورەكا زانستى يا دەست نىشانى كى بىكەت. هەر دەسا ھەر چیروکەكا ھەلگرى زاراڭ و دەستە واژەيىن زانستى بىت ناچىتە د رىزا ھۇناكا زانستى دا؛ چنکو ھۇناكا زانستى بىتى يە ژ بكار ئىنان و مفا وەرگرتەكا درست ژ پىزانىن تىورى و گەيانيىن زانستى د گەل تىكەل كرنا وان ب ئاشوپى د فورمەكى ھونەرى دا؛ ئەوا چیروك نقىس پىش بىنى و بەر دەۋامىيەكا لۇزىكى بۇ وان تىور و گەيانيىن زانستى د زانىت.

د ھۇناكا زانستى دا ئاشوپ فاكىتەرەكى سەرەكى يە و روپەكى ئىك جار مەزن د گىرىت؛ ژ بلى قىچەندى كاراكتەر سازى و راچنينا بويھەرین چیروکى ژ لا يەكى قە و پىش كىش كرنا با بهتىن زانستى ژ لا يەكى دىتىر، گەلەك ئاشوپىا نقىسەرى دلقلقىنىت. لى لسەر قىچەندى راد ھۇناكا زانستى، جورە رىك خستەكا زەينى، لۇزىكى و فەلسەفەكا زانستى دھىتە بەرچاڭ كردن. بۇ نۇنە دەمى د چیروكى (سەفەر بۇ سەنتەرى ئەردى) خوبىنەر د گەل دەپناسۇران ropy ب روپى دېيت، ب

روگەھ

و جىزىيە، بۇتەي د دەنە قەھقۇزىن و
و دەشكىزلىن مەرقاھايىتى و زانستى

زمارە ٤ بىمارا ٢٠١٢

دیتنا وان سه رسام نابیت چنکو نقیسه‌ری پیش وخت ل بن عه‌ردی مه‌رجین زبانی
بو‌ده بینا سوران ناما ده کریبه.

هوناکا زانستی پتریا جاران ب گالته و ب دیتنه کارهش بینانه ته ماشا ایا ژیان
و ئائینده‌یا مرؤفان دکه‌ت. ئهو جیهانا ئامیر و کومپیوتەر، مرؤفین له‌شکه‌ری،
بوروکراتین نه ژه‌هژی و بی ده‌سته‌لات د زالن و حوكمی ل مرؤفان دکه‌ن. د فی
جیهانی دا ساخله‌ت و ره‌وشتین مرؤقا‌یه‌تی هاتینه ژبیر کرن.

د هوناکا زانستی دا بویه‌رل ئائینده‌ی روى د دهن لى چیروک نقیس دشیت ژ
بلی بکار ئینان و مفا و هرگرتن ژ چهندین با به‌تین زانستی، دیتن و ئایدیولوژیا
خوه به‌رامبەر ب جیهان و ئائینده‌ی پیش کیش بکه‌ت. ئهو دشیت نیگه‌رانی یا
خوه ده‌باره‌ی ده‌ستکه‌فتین زانستی و ته‌کنولوژی و رادی کارتیکرنا وان لسەر
ژیان و په‌یوه‌ندیین مرؤفان د چارچوچی با به‌تین مینا ژینگە، پاشه رۇزا مرؤف
و مرؤقا‌یه‌تیی، کەش و هەوا، جوگرافیا، بەلاق بۇونا نەساختی و هەزاری
، ھیرشین ئەسمانی و... دیار بکه‌ت. د هنده‌ک جورین دی، هوناکا زانستی
سەرەددەریی دگەل هزر و جیهانین ئایدیالى دکه‌ت و هنده‌ک ژ ئیپیزودیین وان د
ئائینده‌ی داد روی ددەت بی کوئە و ئائینده‌کا ئارمان‌جدار و ئایدیالى بیت. هنده‌ک
بویه‌ر د سەرەددەمەکی کەقىن و هنده‌ک ژى د نەو دا د قەومن، ئەو نەویا تووشى
ھیرشین بۇونە وەرین بیانی بۇوی. هنده‌کین دیتر ژی ده‌باره‌ی ھیزین میشکى و
دەروننى نه وەکى تلى پاتى.

ھەر ژ فى روانگەھى واتە
تىكەل بۇونا زانستی دگەل هزر و
ئایدیولوژیا ھەروەسا رادی بکار
ئینانا ئاشوپىي، هوناکا زانستی
بىسەرسى جوران دھیتە دابەش کرن:

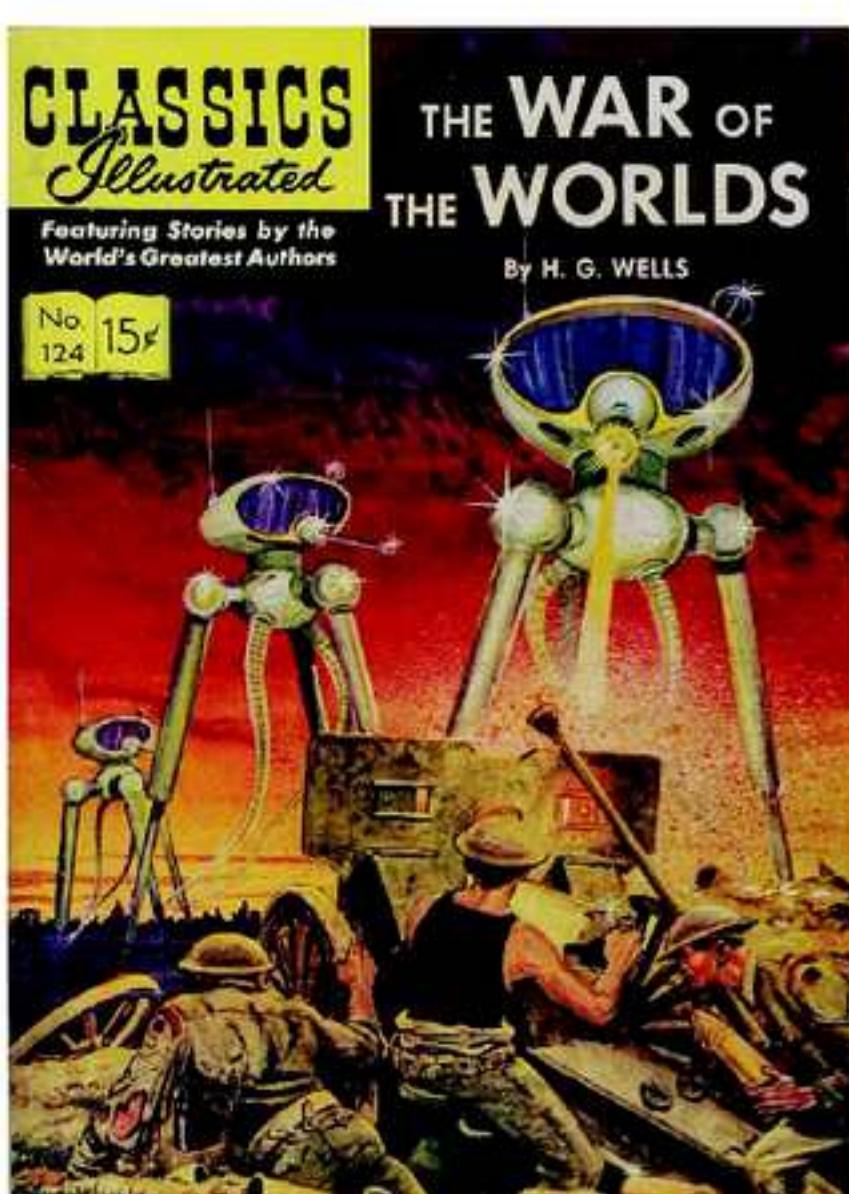
اھوناکا زانستی یا ورد Science Fiction

ئەۋ جورە ب وردی گرنگىي ددەتە
ھەمى لايەنین زانستی و لسەر
بنەمايى زانستین بايولوژى و
پیشکەفتىن تەکنولوژىي دھیتە

روگەھ

وەزىزى، پۈتەتى د دەنە ھەستەلەن و
وېرىڭىزلىكىن مەرقايدەتى و زانستى

زىمارە 4 بىمارا 2012

ئەفراندن. ھەر چەندە ھندەك چىرۇك نقيس ھەول د دەن خوھ ژەندەك رويدانىن نە مومكىن وەكى گەشتىن پىيدىقى ب لەزگەك زىدەتەر ژەزگىيا تىشكا رۈزى دويىر بىخىن ،لى د ھەمان دەم دا ئەفە دېيتە گرى بۇ چىرۇكىن ھندەك چىرۇك نقيسىن دى، ئەو ۋان جورە بويەر و گريييان د چارچوقەك رىاليستى ول جەھەكى خودان تەكىنلۈزىيەك پىشكەفتى دان. د قى جورى دا : جاران وەرارا كاراكتەران لگور گرنگى دان ب قەدىتىن ستىرناسى يان فيزىيى دپلا دووپى دا رادوھستىت، جاران ژى نقيسىه رد رىزا پىشىن دا گرنگىي ب وەرارا كاراكتەران و رەوشامروقايەتىي دددت. لى ئىك ژابەتىن ھەۋىشىك د چىرۇكىن قى جورى دا، ئەو چارەسەرييَا ورده بۇگرى ياخىر بىنەما يەكى زانستى و تەكىنلۈزى. چىرۇك نقيسىن ھوناكا زانستى بەرده وام پىكولى دكەن ھەقسەنگىيەكى بىخنه دناقبەرا دەستكەفت و قەدىتىن زانستى دگەل دەمىن چاپ و بەلاق بۇونا چىرۇكى.

٢- ھوناكا زانستى ياخىر Soft Science Fiction

دگەل گوها رتنا پارادايىن زانستى؛ جورىن چىرۇكان ژى ھاتنە گوھارتىن. ل شوبىنا big physic كوزانستى سەرددەمى بىوو، ژىنگەھ ھاتھ مەيدانى و لدويف دا زانستىن مروقايەتى رولى خوھ دېتن. لەقى ما بەينى دا جورەكى دى ئەوا ب ھوناكا زانستى ياخىر دھىيەتەنافىكەن پەيدا بىوو. با بهتى قى جورى د چارچوقەيَا زانستىن ھزرى و مروقايەتىنە و ھزر و گرى لدور فەلسەفە، دەرەونناسى، رامىيارى و جقاكناسىي دزقريتەقە. د ھەمان دەم دا گرنگىيەك وەسا ب تەكىنیك و ياسايىن فيزىيَا و دەست كەفتىن تەكىنلۈزىيَا يى ناددت. بۇ نۇونە گرى د رۆمانا (Dune) ياخىر دەست كەفتىن تەكىنلۈزىيَا يى ب مەرەم و ب پلانەك دارشتى ژيانا مودىرەن ئەوا لسىر سىستەمەكى ئەلكترونى ھاتىيە ئاقا كرن - ھاتىيە لادان و تىدا نقيسىه رى رەوشاش زيانى بۇ سىستەمەن جقاکەك فىيەدىلى دزقريتەقە. (ھېيرېت) زيانا قى رۆمانى شىا دىالوگەكى دناقبەرا رەوشاش نەوي ياخىر دگەل رەوشاش نەوي ياخىر - سىياسى درست بىكت.

ھوناكا زانستى ياخىر لى گەريانەكى دكەت دناقبەرا ھەلوىستىن جىاوازىن جقاتىن مروقايەتى و ئەو كىشە و دابىشىن دەرئەنجامى پىشكەفتىن تەكىنلۈزىيَا، زيانا مروقايەتى تۈوش بۇپى. لى د قى جورى دا بكار ئىنانا تەكىنلۈزىيَا ب تىن رېك و ئامىرە نە ئارماڭ . بۇ نۇونە د ئىكەتىا سوفىيەت و رۆزھەلاتا ئەورۇپا ھوناكا زانستى ب مەبەستا رەخنا سىياسى بۇ ما وەيەكى جەھى خوھ گرت.

لەنەن
لەنەن
لەنەن
لەنەن

رۇگەھ

وەزىيە، بۇتەي د دەنە قەھقۇزىن و
وەرىتىلەنەن مروقايەت و زانستى

زمارە ٤ بىمارا ٢٠١٢

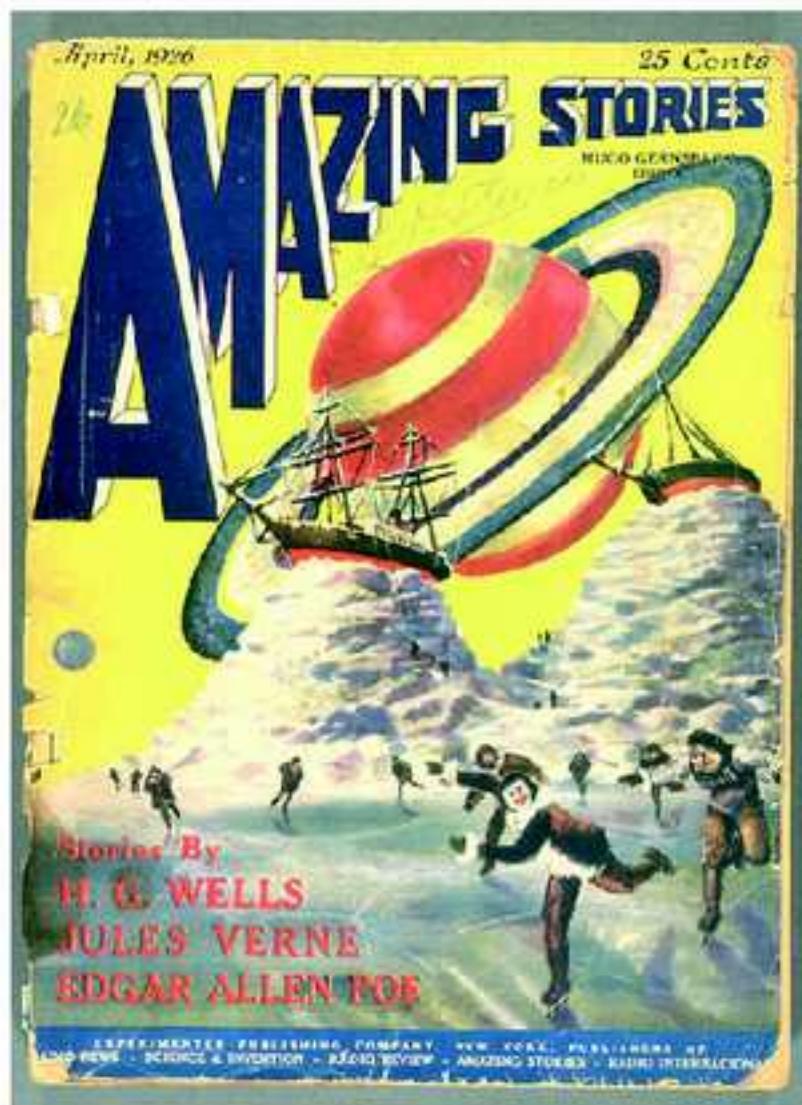

۳- جورین دیتر:

د هنده ک جورین دیتر مه ردم ژبکار ئینانا زانست ، ئاشوپ و ئائينده د ئىپېيزۇدىن جودا جودا بتنى ئارايش كرن و خەملاندنا چىرۇك ، رۆمانس يان بابهتىن دراما تىكىيەن ئاسايىيە. د قى جورى دا خوينەرچ پىزانييەن زانستى وەرناگرىت ؛ ب تنى بۇ ماوى چەند دەمزمىران تام و چىشى ژ بهرەمى وەردگرىت.

سەرھلدان و وەرارا ھۆناكا زانستى:

ھەر چەندە ھنده ک سەرچاوه سەرھلداна ھۆناكا زانستى بۇ بهرەمىن (پابلىيە)

(قۇلتىر) (گوتە) و ھەتا (ئۆديسە) و (كۆمىدiya يەزدانى) يا (دانتى) دزقىرىنەقە؛ لى ئەق ژانرە پشتى وەرار و مودىرىن بۇونا زانست و تەكنولوژىيىن ب تايىھەتى د بوارى ئەستىرە ناسى و فيزيايى دا پەيدابوو. ژېلى ئە و چىرۇكىن فانتازى يىن سادە و دەست پىكى مينا گەشتىن خەيالى بۇ بانى ھەيقى د سەد سالىا ھەقدى دا ، د بهرەمىن (يۇھانس كەپلىر، سېيىرانۇ دوو بىرلىك ، قۇلتىر، جوناتان سوئيفت) و لدويف دا بكار ئىنانا ئەلەمەننەن زانستى -

خەيالى د چىرۇكىن سەد سالىا نوزدى

و د بهرەمىن (ئەدگار ئالان پۇ ، ناتائىل ھاسۇرىن، فيتز - جىيمس ئىيوبراين ، مەرى شىلى) سنورىن ھۆناكا زانستى بەرفە بۇو و كارتىكىندا خوھ لسەرھوزانى كر ب تايىھەتى د ھوزانىن رۆمانتىكى يىن سەدى نوزدى خەيالا ھوزانغانان بىرىتى يە ژ سالوخدانان ئائيندە و فەرە جىەنانىن نەديار وەكى ھوزانا (Locksley Hall) يا (ئالفريد لورڈ تنسىيون).

روگەھ

و جىزىيە، پۈتەي د دەنە ھەستەلەن و
و بىرىڭىزلىن مەۋقاتىسىن و زانستى

زىمارە ٤ بىمارا ٢٠١٢

• قۇناغا دەستپېيىكى:

لدوياھىيىا سەد سالىا نوزدى ل ئەوروپا ، رۆمانسىن (زۇول ۋېرن ١٨٢٨).

۱۹۰۵) ئى فرەنسى دەست پىكەكە راست و درسته بۇ ھۆناكا زانستى . ئەو دگەل (سەفەر بۇ سەنتەرى ئەردى ، بىسىت ھزار فەرسەنگ لىبىن ئەردى) ب پىشەنگ د قى بوارى دا دەھىتە قەلمەدان. ھەر چەندە زانست د بەرھەمىن (ژوول ۋېئىن) ئى دا ب تىنى ھەتا خالا ۋەدىتن و داھىنانى خود دىيار دىكتە.

لدويف دا (ئىچ. جى. ويلىز ۱۸۶۶-۱۹۴۶) ئى ئىنگلەيزى ب باشى بەرددەوامى ب كارى (ژوول ۋېئىن) ئى دايى، ھەر چەندە ئەھۋى بەرھەمىن خود د قالبى رۆمانىن رەخنا جقاڭى لى د رېرەوهەكە زانستى نقيسىيە. ھەر د قى قۇناغى دا (ئارتۇور كانۇن دۆيل) نقيسىه رى بەرھەمىن پۆلىسى چەندىن چىروكىن زانستى دنقىسىيت.

وەرارا ھۆناكا زانستى ل ئەمرىكاكا ھەقدەمە دگەل دەركەفتىن گوقارا (چىروكىن سەرەنج راکىش ۱۹۲۶ Amazing stories) لى سەر دەستى (ھۆگۈز گەرەنسىباك) ئى. بۇ جارا ئىككى (ھۆگۈز) زاراوى (Scientific fiction) بۇ سالۇخداندا ئى ژانرى بكار ئىينا. ئەھۋى د قى گوقارى داب تىنى بەرھەمىن تايىبەت ب ھۆناكا زانستى چاپ و بەلاڻدەر. ھەر ئەقى گوقارى ھۆناكا زانستى گەھاندە پلەكە ھەرى بەرز.

• قۇناغا زېرىن: (گوقارا ئەستۆندينگ)

ل سالا ۱۹۳۷ ئى (جۇن دەبىلىيو كەمپىل جوونىيپور) دېيىتە سەر نقيسىه رى گوقارا دامەزراندن. ئەو د كارى خود دا كەسەكى رىزد و سەرەتكەفتى بۇو. ئەھۋى ب تىنى بەرھەمىن ھەرە باش د قى گوقارىدا بەلاڻ دىرن . بەرھەمىن نقيسىه رىن بناق و دەنگ وەكى (ئاسىمۇف، ئارتۇور سى كلارىك ، روپىرت ھايىن لايىن) بەشدارى كرنا ۋان نقيسىه ران د قى گوقارىدا فاكتەرەكى سەرەتكى بۇو د بەرزىكىدا ئاستى ئى گوقارى و بۇويە ھۆكارەك دا نقيسىه رىن گەنج پىرەھول بىدەن بۇ بەرزىكىدا ئاستى خود د بىياقى نقيسىيەن ھۆناكا زانستى دا.

• قۇناغا نوى (پشتى شەرى جىيەنەيى دووپىي)

ھۆناكا زانستى پشتى شەرى جىيەنەيى دووپىي ژ لاين خەلكىقە ب گەرمىقە پىشوازى لى ھاتە كىن. گەلەك پەرتوك ب تىرازەكە بەرز ھاتنە فروتن. ئەق قۇناغە ژ ناقەراستا دەھكىن . ۱۹۶۰ ئى دگەل بەلاڻ بۇونا ھۆناكا زانستى ياخىن نەرم

Soft Sfc بهره‌ف بازار و گشتی بونوی چوو. ئەقۇناغە ھەقدەمە دگەل بەلاق بونا رۆمانا (Dune) ياخانک هېرېرت) اى د سالا ۱۹۵۶ءى.

ئارتوورسى . كلارك ۱۹۱۷ءى ۲۰۰۸ءى ئينگليزى دگەل رۆمانا خوه (ئودىسە ياخانى ۱۹۹۲ءى ۱۹۹۲ءى) ئەمرىكى دگەل رۆمانا (روپوت و بنیات)، (رىبى برا دېرى ۱۹۲۰ءى ؟ ئەمرىكى دگەل رۆمانا (فارىنەيات ۴۵۱) دەقى قۇناغى داد رىزا پېشىن دادهين.

لدويف ئەقۇناغان دشىيەن سى جورىن دېتىر دەست نىشان بىكەين:

۱- كلاسيك: رويدان دەقى جوري دا ژ واقعى دەست پىدىكت و تىكەلى خەيالى دېيت و بهره‌ف واقعى دزقىرىتەقە وەكى بهره‌مەين (ژوول ۋېرن) اى.

۲- پۆست مودىرەن: ژئالىي ئىستاتىكى تايىھەندىيەن خوه ھەنە و لىسەر بىنەمايىن گەردوونناسىيەن ھاتىيە دانان . لايمىنگرىن ىنى جورى باودرى ب فە گەردوونان ھەيە. نەسەقامگىرى، فە دەنگى، پەرت پەرت بون، ئامادە بونا نائاسايى ياخانىسىرى د تىكىستى دا، نە جىڭىر بون و نەئاسايى بونا كاراكتەران ؛ فە جەيى، ھەرودسا لادانا دەم و جەيى، ژ تەكىيەن ىنى جورىنە كوب شىيەدە كەن توپىندرەوانە دەھىيەتە بهرجىستە كەن. بهره‌مەين (قولتىر ويلىيەمىز، ويلىيەم گىبىسون، تۆماس پېنججۈن، جون شېرلى) ژ قى جورىنە.

۳- سىبىريانك Cyberpunk: زانستى رىقەبەريا سىستەمايىه د چارچوقە دەست نىشانكى دا، تىدا پەيوەندىيەن دناقىبەرا مەرۆۋە ئامىرىن پېشە سازى دا دىيار دېيت، ھەرودسا پەيوەندىيەن دناقىبەرا ئامىرىن پېشە سازى دگەل ئىك . ئەقۇناغە لىسا ۱۹۴۸ءى لىسەر دەستىن (فۇربېرت وەنېر) ھاتىيە دانان.

سىبىريانك Cyberpunk چىرۇكە دا پۆست مودىرەنizm يە گىردىايە ب

روگەن

و جىزىيە، پۇتەتى د دەنە ھەستەلەن و
و برىكىنەن مەرقايمەتس و زانستى

زىمارە 4 بىمارا ۲۰۱۲

زانستین کومپیوته‌ری د قى جورى دا کومپیوته‌ران جىهانى تايىبەت ب خود ھەنە و ھەول ددهن رىيَا پەيوەندىكىن دگەل ھەقدو ساخلىت و ھەبوونا مروقان ديار بکەن. د قى جىهانى دا کومپیوته‌ران پەيوەندى دگەل ھەقدو يىن ھەين و ھەتا چىروكى بۇ ئىك قەدگىرن؛ لەوما پىدىقى جەھەكى تايىبەت ب خودنە كو دېئىزنى Space Cyber فلمى (Matrix) نۇونە يەكە بۇقى حورى.

تايىمەندىيەن ھۆناكا زانستى:

- ۱-ھۆناكا زانستى پتريا جاران ب گالته و ب دىتنەكى ۋەش بىنانە تەماشا يا ژيان و ئايىندهيا مروقان دكەت.
- ۲-د ھۆناكا زانستى دا بويھر پىيگىرىي ب تىورەكى زانستى يا دەست نىشانكى ناكەت.
- ۳-رويدان لسىر بنەماين راستىيەن زانستى رويددن واتە بۇ ھەر رويدانەكى ئەگەرەكى لۆزىكى و زانستى ھەيە.
- ۴-ھۆناكا زانستى رادبىت ب ۋەگۆھاستن و بەلاڭكىن زانست ڇ كراسەكى تىورى بۇ كراسەكى بەرجىستە كرى.
- ۵-ھۆناكا زانستى رەقىنە بۇ تشتىن نامومكىنلى لى لسىر بنەمايەكى لۆزىكى و لگور دەست كەفتىن زانستى و تەكنولوژى.
- ۶-ئەو رويدانىن د ھۆناكا زانستى دا روى د دەن د شىاندايە بېيىنە ئەنجامدان؛ لى نە سەد لسىر سەددى.
- ۷-ھۆناكا زانستى پىش بىنى يا ئايىندهى نىنە، بەلكو وىنە كرنا ھندەك دىمەن و راستىيانە ل ئايىندهى دا.
- ۸-د ھۆناكا زانستى دا جەھى ھەبوونا خود د كەتوارى دانىنە.
- ۹-رويدان ل جەھىن دويرىز راستى و كەتوارى رويدەن وەكى د ھەسارە يان د مەزىي مروقەكى دا...
- ۱۰-رويدان جوراوجور و سەرسورھىنەرن وەكى گەشت بۇ جىهانىن نادىيار، لى گەريان بۇقەدوزىندا فەرەجىهانى و شەر دناقبەرا جىهانىن دىتىر...
- ۱۱-كاراكتەر پتريا جاران نەدنياس و نائاسائىنە.
- ۱۲-بايەتىن ھۆناكا زانستى بە حسى قەدىتنا ھندەك تشتانە كوشىۋاز و سىيمابىي ژيانا مروقان دگەوريت.

روگەھ

وەزىيە، پۈيەتى د دەنە قەھقۇزىن و
وەرىتكەنن مروقانىن زانستى

زمارە ٤ بىمارا ٢٠١٢

سەرەدەریکرن دگەل هیزین نادیار وەک (تىلى پاتى).

۱۳- ھزر ژ كەتوارى دەست پى دكەت تىكەللى ئاشۇپى دېيت و لدوياھىيى ھەر دىزقىتەفە كەتوارى.

۱۴- د ھوناكا زانستى دا گرنگى ب لايەنلى دەرروونى ناهىيە دان.

۱۵- رويدانىن ھوناكا زانستى لسىه ربىنەمايى كاردانەوە دەھىيە ئاقا كرن.

۱۶- ھوناكا زانستى دەرفەتى دەته ھزرىن نوى رولى خوه تىدا بگىرن.

۱۷- ئەذ ھزرىن نوى بتنى سەرەدەری دگەل زانست و تەكنۆلۆژىيَا يى ناكەن بەلكو رى و شوينا خوه بۇ بابهەتىن (فەلسەفە، زانستىن مروقايەتى بىگەر ژ ھزرىن سىاسى، ماركسىيەتى، رەخنەبىيى، رەشتى) فەدكەن.

۱۸- مەبەست ژ بكار ئىنانا ئاشۇپى گەنگەشە كرن دەربارە دابىشىن زانستى، جفاكى و رەوشەنبىرى و مروقايەتى يە لى گرى و رويدان د چارچوھە يا پىشكەفتىن زانستى و تەكنۆلۆژى رويدەن.

۱۹- ئاشۇپ مل ب ملى راستى و كەتوارى د ئىك تەرازى دارادوھەستىت، ئانكۇ ئاشۇپ ھەركەتوارە.

ھوناكا زانستى ژ بۇ وەرارا زانست و تەكنۆلۆژىيَا يى ھەرودسا د پروسا پەروردە و فيئر كرنا زاروک و گەنجان رولەكى كارىگەرە يە. ئەقرو د وەلاتىن پىشە سازى دا دەق و چىرۈكىن زانستى د وانەيىن خواندىنگەھان دا ھاتىھ گونجاندن. ئەق چەندە دېيتە رېكەك بۇ پالدانا گەنجان بۇ فيئر بۇونا زانستى ھەرودسا ھەول بەدن بۇيدەستقە ئىنانا بەرسقىا پرسىيارىن خوه لى گەريانەكى ل جىھانا زانستى بکەن.

ئىلەدر:

۱- يادداشت، داستان علمى چىست؟ دانش نامە شرق، اسفند ۱۳۸۴، ص ۱۵.

۲- سعید سبزيان م، د. مير جلال الدين كزازى، فرهنگ نظرىە و نقد ادبى / واژگان ادبیات و حوزەھای وابستە انگلیسى - فارسى، چاپ اول، انتشارات مرواريد، تهران، ۱۳۸۸.

۳- جمال ميرصادقى، ادبیات داستانى (قصە، رمانس، داستان كوتاھ، رمان)، چاپ پنجم، نشر سخن، تهران، ۱۳۸۶.

۴- عباس كېتىرى، چىگونە داستان علمى - تخىلى بنويسىم؟، مجلە دانشمند، شمارە ۵۵۲.

روڭەھ

وەزىزى، پۈتەمى د دەنە ھەستەۋەن و
وېرىكىنەن مروقايەتس و زانستى

زىمارە ۴ بىمارا ۲۰۱۲

٥ ملیئنه‌ی ئەدەب لە کۆری زانیاری کوردستان، زاراوه‌ی ئەدەبی (کوردى-عەرەبى-ئىنگلېزى)،
بلاوکراوه‌کانى کۆری زانیاری کوردستان، هەولىئر، ٢٠٠٦.

٨٥٦. <http://old.fantasy.ir/plugins/content/content.php?content.٦>

<http://wiki.fantasy.ir/index.php.٧>

"ھەر چەندە د ھندەك چىروکان دا دەستى نەقىسىهەرى د بىكار ئىنانا ھەمە جور ئاشۇپان دا قەكرى يە .
ئانكۆ ئاشۇپ گەلهەكا ب ھىزە و زانستى ج چەن خود نىنە و بويەرىن چىروكى دىگەل ج لۆزىكىن زانستى
ناگۈنجن . وەكى د چىروكىن (ھەرى پۇتەر) ئى دا نەقىسىهەر بۇ خود جىھانەكا خەيالى دىگەل كومەكا ياسا ،
زانست و حەتا لۆزىكەكا خەيالى چىدكەت ؛ لى ئەۋجورە چىروكە ھەر چەندە ھەلگىنى ئاشۇپىنە لى
ناچە د رىزا ھۇناكا زانستى دا .

ئەنلىك
زانست

رووگەھ

وزىيە، بويىتى د دەنە قەھقۇلۇن و
وەزىئەنلىك مەرۆقايدەتى و زانستى

زمارە ٤ بىهارا ٢٠١٢